LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PAREIŠKIMŲ PAGAL EUROPOS SĄJUNGOS BEI EUROPOS ATOMINĖS ENERGIJOS BENDRIJOS IR JUNGTINĖS DIDŽIOSIOS BRITANIJOS IR ŠIAURĖS AIRIJOS KARALYSTĖS PREKYBOS IR BENDRADARBIAVIMO SUSITARIMĄ PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys. Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai.

Remiantis 2020 m. gruodžio 29 d. Europos Sąjungos Tarybos sprendimu (ES) 2020/2252 dėl Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo ir Europos Sąjungos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės susitarimo dėl keitimosi įslaptinta informacija ir jos apsaugos saugumo procedūrų pasirašymo Sąjungos vardu ir laikino taikymo, Europos Sąjungos (ES) vardu 2020 m. gruodžio 30 d. buvo pasirašytas Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas (toliau – Susitarimas), kuris yra laikinai taikomas nuo 2021 m. sausio 1 d. Pažymėtina, kad Susitarimas apima ir sritis, patenkančias į ES ir jos valstybių narių pasidalijamosios kompetencijos sritis, tačiau atsižvelgiant į Susitarimo su šalimi, kuri išstojo iš ES – ypatingą ir unikalų pobūdį, Taryba priėmė sprendimą pasinaudoti galimybe ES pasinaudoti savo išorės kompetencija Jungtinės Karalystės atžvilgiu. Tad Susitarimo Šalimis yra ES (be ES valstybių narių) ir Jungtinė Karalystė.

Pagal Susitarimo trečios dalies (Teisėsaugos ir teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose) nuostatas šio susitarimo Šalys turi padaryti atitinkamus pareiškimus dėl įvairių su teisėsaugos ir teisminiu bendradarbiavimu baudžiamosiose bylose susijusių aspektų (pvz., kompetentingų institucijų, kalbų, savo piliečių išdavimo).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bei į tai, kad pagal nacionalinės teisės aktus Lietuvos Respublikos daromų išlygų ir (ar) pareiškimų tekstai yra įtraukiami į atitinkamos Lietuvos Respublikos tarptautinės sutarties ratifikavimo ar teisės akto dėl jos patvirtinimo projektą, taikant analogiją Lietuvos Respublikos pareiškimai pagal Susitarimą turi būti daromi ir jų tekstai įtvirtinami įstatymu. Be to, atkreiptinas dėmesys į tai, kad kai kurie pareiškimai (pilietybės išimtis, dvigubo baudžiamumo patikros ribojimas) yra susiję su asmens teisių ribojimu, todėl tokius pareiškimus įtvirtinti įstatymu yra būtina.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymo projektą inicijavo ir parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose su Jungtine Karalyste iki 2020 m. gruodžio 31 d. vyko, remiantis atitinkamais Europos Sąjungos teisės aktais.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymu padaryti Lietuvos Respublikos pareiškimai sukurtų teisines prielaidas efektyviam ir sklandžiam teisminiam bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose su Jungtine Karalyste.

Susitarimo trečios dalies XII antraštinės dalies 134 straipsnyje (Kitos nuostatos. Pranešimai) nurodyta tokių pareiškimų (pranešimų) pateikimo sąlygos, tvarka ir terminai, jų atšaukimo, pakeitimo galimybė ir terminai.

Atsižvelgiant į tai, teikiamo Įstatymo projektu siūloma įtvirtinti atitinkamus Lietuvos Respublikos pareiškimus:

1. Remiantis Susitarimo trečios dalies VII antraštinės dalies 78 straipsnio c) ir d) punktais siūloma pareikšti, kad pagal šį straipsnį kompetentinga vykdančiąja teismine institucija paskiriamas Vilniaus apygardos teismas. Išduodančiomis teisminėmis institucijomis paskiriami apygardos teismai pagal apkaltinamąjį nuosprendį, kuriuo paskiriama laisvės atėmimo bausmė, ar nutartį panaikinti bausmės vykdymo atidėjimą arba nutartį dėl lygtinai iš pataisos įstaigos paleisto asmens pasiuntimo į pataisos įstaigą atlikti likusios laisvės atėmimo bausmės priėmusio teismo veiklos teritoriją, kai Arešto orderis išduodamas dėl nuosprendžiu paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymo, ir Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, kai Arešto orderis išduotas baudžiamojo persekiojimo tikslais;

2. Remiantis Susitarimo trečios dalies VII antraštinės dalies 79 straipsnio 4 dalimi, siūloma pareikšti, kad remiantis abipusiškumo principu, dvigubo baudžiamumo sąlyga, nurodyta Susitarimo trečios dalies VII antraštinės dalies 79 straipsnio 2 dalyje, netaikoma, esant Susitarimo trečios dalies VII antraštinės dalies 79 straipsnio 4 dalyje nurodytomis sąlygomis bei vadovaujantis Susitarimo trečios dalies XI antraštinės dalies 15 straipsnio 2 dalimi, siūloma pareikšti, kad remiantis abipusiškumo principu, dvigubo baudžiamumo sąlyga, nurodyta Susitarimo trečios dalies XI antraštinės dalies 15 straipsnio 1 dalies b punkte, netaikoma esant Susitarimo trečios dalies XI antraštinės dalies 15 straipsnio 2 dalyje nurodytomis sąlygomis. Šiomis nuostatomis siekiama įtvirtinti, kad dvigubo baudžiamumo patikros išimties arešto orderio ir prašymų dėl konfiskavimo vykdymo atvejais: dvigubas baudžiamumas nebūtų tikrinamas tam tikrų išvardytų veikų atveju bei tuo atveju, kai pagal prašančiosios valstybės teisės aktus už tą veiką skiriama bent 3 metų laisvės atėmimo bausmė;

3. Remiantis Susitarimo trečios dalies VII antraštinės dalies 83 straipsnio 2 dalimi, siūloma pareikšti, kad Lietuvos Respublikos piliečių perdavimas galimas abipusiškumo pagrindu. Jeigu arešto orderis išduotas baudžiamojo persekiojimo tikslais, Lietuvos Respublikos pilietis perduodamas su sąlyga, kad Arešto orderį išdavusiai valstybei priėmus nuosprendį, jis bus grąžintas į Lietuvos Respubliką atlikti jam paskirtą su laisvės atėmimu susijusią bausmę, jeigu to prašytų perduotasis asmuo arba to pareikalautų Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra. Pažymėtina, kad 2020 m. gegužės mėn. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos kreipėsi dėl nuomonės pateikimo dėl Lietuvos Respublikos piliečių išdavimo Jungtinei Karalystei. 2020 m. birželio mėn. Lietuvos Respublikos Seimo Užsienio reikalų komitetas priimtu protokoliniu sprendimu, Užsienio reikalų ministerija bei Generalinė prokuratūra (raštais) yra išreiškusi išankstinę nuomonę bei pritarimą dėl Lietuvos Respublikos pozicijos, kurioje būtų formuluojamas Lietuvos Respublikos pareiškimas, numatantis leisti Lietuvos Respublikos piliečių perdavimą Jungtinei Karalystei, jeigu Jungtinė Karalystė sutiktų taikyti abipusiškumo principą, ir numatant kaip sąlygą dėl piliečių grąžinimo bausmei atlikti;

4. Remiantis Susitarimo trečios dalies VII antraštinės dalies 103 straipsnio 3 dalimi, siūloma pareikšti, kad kompetentinga institucija, atsakinga už tranzito prašymų ir būtinų dokumentų, taip pat kitos oficialios korespondencijos, susijusios su tranzito prašymais, priėmimą Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą;

5. Remiantis Susitarimo III dalies IX antraštinės dalies 122 straipsniu, siūloma paskirti kompetentinga institucija keistis informacija iš nuosprendžių registrų pagal šią antraštinę dalį - Informatikos ir ryšių departamentą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, o kompetentingomis institucijomis, kurioms turėtų būti teikiami prašymai dėl Europos konvencijos dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose 22 straipsnio 2 dalyje nurodytų apkaltinamųjų nuosprendžių kopijų ir priemonių, - tuos apkaltinamuosius nuosprendžius priėmusius teismus;

6. Remiantis Susitarimo trečios dalies XI antraštinės dalies 21 straipsnio 1 dalimi, siūloma pareikšti, kad Lietuvos Respublikos centrine institucija, atsakinga už pagal šią antraštinę dalį siunčiamų prašymų dėl turto (arba įrodymų) arešto gavimą ir pateikimą, paskiriama Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, o Lietuvos Respublikos centrine institucija, atsakinga už pagal šią antraštinę dalį siunčiamų prašymų dėl turto konfiskavimo gavimą ir pateikimą, - Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija;

7. Remiantis Susitarimo III dalies XI antraštinės dalies 23 straipsnio 7 dalimi, siūloma pareikšti, kad Lietuvos Respublika pasilieka sau teisę reikalauti pateikti prie šioje dalyje nurodyto prašymo pridedamų bet kurių patvirtinamųjų dokumentų vertimą į lietuvių kalbą;

8. Remiantis Susitarimo trečios dalies III antraštinės dalies 22 straipsniu, siūloma pareikšti, kad Lietuvos Respublika paskiria Policijos departamentą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos kompetentinga institucija, atsakinga už informaciją apie keleivius, už keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų gavimą ir tvarkymą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Numatomos teigiamos Įstatymo projekto siūlomo teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šio aiškinamojo rašto 4 dalyje. Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas įstatymas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimto įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimto įstatymo įgyvendinimas neturės tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus Įstatymo projektą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės.

9. Įstatymo projekto atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nepateikiama naujų sąvokų ir sąvokas įvardijančių terminų, todėl projektas nevertintinas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

11. Įstatymo įgyvendinimui reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Priėmus Įstatymo projektą, įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Įstatymo projekto nuostatų įgyvendinimas papildomų valstybės biudžeto lėšų nepareikalaus.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų papildomai negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „Lietuvos Respublikos pareiškimai“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.
Nėra.